

Sinds 1946 hangt er in de vergaderzaal van het Geografische Instituut van Utrecht een foto van Wim Eggink. In 2005 maakten de studieverenigingen VUGS en Drift'66 een film over zijn leven, die binnenkort weer te zien is in Utrecht. Wat maakt deze student sociale geografie zo bijzonder?

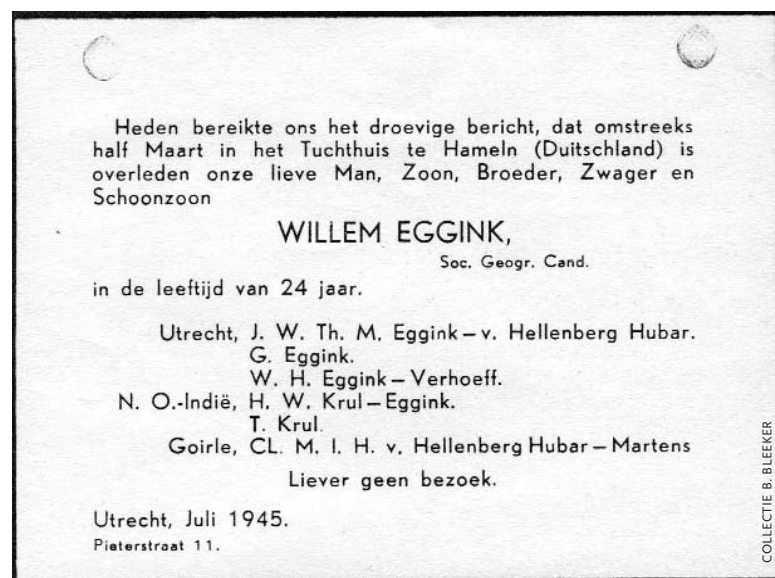
Geograaf en verzetsstrijder Wim Eggink (Utrecht 1920 - Hamelen 1945)

Hamelen is een vriendelijk, Anton Pieck-achtig vakwerkstadje, zoals er vele zijn in Duitsland. Weinig herinnert er aan de vlaggen, parades, boekverbrandingen en jodenvervolgning uit de nazi-tijd. Laat staan aan het tuchthuis, waar tegenstanders van het nazi-regime werden opgesloten. Een van de tegenstanders was de Utrechtse student in de sociale geografie, Wim Eggink. In augustus 1944 werd hij naar het tuchthuis gestuurd, waar hij begin april 1945 zou sterven. Het zware werk, dag in dag uit in een nabije steengroeve, in combinatie met ondervoeding en vlektyfus hadden hun tol geëist.

Principieel

Eggink was een van de weinigen aan Utrechtse universiteit die zich van meet af aan resoluut keerde tegen de Duitse bezetting. Al voor de Duitse inval was hij actief lid van de Bond van Jong-Liberalen, een vereniging die de vrijheid en verdraagzaamheid liefhad en de ontwikkelingen in Duitsland afwees. De BJJ organiseerde zomerkampen, waaraan ook Eggink deelnam. Tijdens die kampen werd ook over politieke onderwerpen gedebatteerd.

De overlijdensadvertentie van Wim Eggink in het *Utrechtsch Dagblad*.

COLLECTIE A.M.R. PLOMP-BRAANS

Op het Geografisch Instituut, waar Eggink zich in 1938 inschreef voor de studie sociale geografie, viel hij op door zijn uitstraling. Hij was – zo zeggen mensen die hem persoonlijk gekend hebben – een geboren leider. In november 1941 werd hij voorzitter van de VUGS, de lokale geografische studentenvereniging. Daarnaast was hij student-assistent bij Louis van Vuuren, hoogleraar sociale geografie en vanaf 1941 ook rector magnificus. Van Vuuren stond bekend om zijn meegaandheid met de Duitse bezetters; hij waarschuwde Eggink dan ook herhaaldelijk zich niet in te laten met het in zijn ogen dwaze verzet. Dat Eggink toen al zeer diep in dat verzet zat, wist Van Vuuren niet. Misschien vermoedde hij het wel.

Al in de herfst van 1940, toen heel Nederland hoopte dat het nog wel zou meevallen met de bezetting, en Utrecht zonder al te veel tegenstribbelen op last van de Duitsers joodse docenten op de universiteit ontsloeg, had Eggink voor een principiële koers gekozen. Hij was de anonieme auteur van een pamflet dat op grote schaal werd verspreid in Utrecht. Het pamflet riep de studenten op vanaf 1 december 1940 bij wijze van protest geen colleges meer te bezoeken. De reacties waren lauw, maar de rector magnificus (toen nog prof. Kruyt) liet voor alle zekerheid de kerstvakantie vervroegd beginnen, op 5 december 1940.

In 1941 richtte Eggink een Utrechtse verzetsorganisatie op, het Studentencomité voor Interacademiaal Contact, dat een jaar later deel ging uitmaken van de Raad van Negen, een organisatie die het nationale studentenverzet coördineerde en stimuleerde. Van de eerste bijeenkomst van deze Raad was Eggink de gastheer. Ook in de ondergronds gegane BJJ bleef Eggink actief. Hij was een van de vier BJJ-redacteurs die vanaf april 1941 het verzetsblad *Slaet op den Trommelen* uitgaven; de titel was ontleend aan een geuzenlied. In de zomer van 1943 stond Eggink samen met een Leidse

Receptie ter ere van het VUGS-lustrum op 12 november 1942. Rector magnificus Van Vuuren schudt hier de hand van Wim Eggink, voorzitter van het nieuwe bestuur.

student, Han Gelder, aan de wieg van een veel grotere uitgave: het illegale blad *Ons Volk*, dat als ondertitel *Den vaderlant ghetrouwe* voerde. Het was een professioneel opgezet periodiek, dat in verschillende plaatsen werd gedrukt en een oplage had die begon met 55 duizend exemplaren en daarna opklom tot 120 duizend. Het laatste nummer (55) verscheen in mei 1945. Specifiek voor Utrechtse studenten gaf Eggink ook *Sol Justitiae* uit.

Arrestatie

Ondanks zijn groeiende rol in het nationale verzet bleef Eggink de Utrechtse geografie trouw. Hij haalde zijn kandidaatsexamen en werd in november 1941 voorzitter van de VUGS. Een jaar later, toen de VUGS zo goed en zo kwaad als dat ging haar vierde lustrum vierde, werd hij herkozen. Van de lustrumreceptie is een foto bewaard gebleven (hierbij afgedrukt) waarin Van Vuuren het nieuwe VUGS-bestuur feliciteert.

De loyaliteitsverklaring die de studenten begin 1943 moesten ondertekenen van de bezetters gaf de nekslag aan de universiteiten en de studentenverenigingen. In maart 1943 hield de VUGS op te bestaan.

Wim Eggink werd – samen met tientallen anderen – op 21 januari 1944 gearresteerd door de SD. De Duitsers waren hem (en Han Gelder, die bij zijn arrestatie zelfmoord pleegde) op het spoor gekomen nadat betrokkenen bij een ander ondergronds blad, *Het Parool*, door de SD waren opgepakt. Eggink moest naar Kamp Amersfoort, werd in juli 1944 berecht in Utrecht – in de rechtszaal trouwde hij nog met een Leidse studente rechten en medewerkster van *Ons Volk*, mej. Van Hellenberg Hubar – en werd veroordeeld tot een gevangenisstraf in Duitsland.

Aanvankelijk was niet duidelijk of Eggink de oorlog had overleefd. Pas in juli 1945 kreeg zijn familie zekerheid, en plaatste een advertentie in de lokale krant.

Wim Eggink in beeld

In 2004 besloten de studieverenigingen VUGS (Vereniging van Utrechtse Geografie Studenten) en Drift '66 (vereniging voor studenten aardwetenschappen en fysieke geografie) samen een speelfilm te maken over Wim Eggink. Onder leiding van de regisseur Dirk van der Pol bliezen amateur-spelers, voornamelijk studenten plus enkele docenten geowetenschappen, het verhaal van de Utrechtse verzetsheld nieuw leven in. De film – die

in heden en verleden speelt; een complete historische film maken was onbetaalbaar – kwam uit in december 2005 en is ook op dvd uitgebracht. Ter gelegenheid van het 370-jarig bestaan van de Universiteit Utrecht wordt de film op 1 en 2 mei vertoond in het Louis Hartlooper Complex, Tolsteegbrug 1.

Terwijl de universiteit Utrecht zonder al te veel tegenstribbelen op last van de Duitsers joodse docenten ontsloeg, koos Eggink de weg van het verzet.

Zijn ouders gaven het Geografisch Instituut Wims geografieboeken. Ze staan tegenwoordig, met een ex libris, in de universitaire bibliotheek. Het eerste nummer na de oorlog (tevens het laatste dat ooit verscheen) van de *Sociaal Geografische Mededeelingen*, het tijdschrift van de Utrechtse geografen, herdacht de vier Utrechtse geografen die de oorlog niet hadden overleefd, waaronder Eggink: 'hun arbeid wordt voortgezet; eere hun gedachtenis'.

Van dat laatste kwam niet veel, al werd wel besloten Egginks portretfoto in de centrale hal van het instituut op te hangen. In de loop der tijd raakte Eggink enigszins in de vergetelheid. Pas de afgelopen jaren kwam daar verandering in. De grote vergaderzaal in het bestuursgebouw van de Universiteit Utrecht werd op 4 mei 2000 genoemd naar drie studenten uit het studentenverzet: behalve Wim Eggink waren dat Truitje en Truus van Lier. In een verkiezing van het Utrechtse universiteitsblad werd Eggink samen met Buys Ballot uitgeroepen tot de 'grootste Utrechter'. In dezelfde tijd werd een speelfilm over hem gemaakt. De film ging eind 2005 in première en is in mei 2006 wederom te zien in het kader van het 370-jarig bestaan van de Utrechtse universiteit. ■

Bronnen:

Zie de twee jubileumboeken van de Utrechtse geowetenschappen: *Een tempel der kaarten* (1999) en *Minaars der aarde, ver van huis en haard* (2004). Voorts www.documentatiegroep40-45.nl en informatie van B. Bleeker en J. Jekel.

Filmopname: Duitse militairen in het centrum van Utrecht bij een poging Eggink in zijn ouderlijk huis te arresteren. Eggink wordt uiteindelijk in het Academiegebouw aangehouden.